

Plesovi po modi.

Kita iz francuskoga cvijetnjaka.

Vaša je to sramota, poštene žene! . . . Kako? . . . vi pripadate zemlji najfinijega ukusa, koji se vijekovima malo pomalo istančavao i napokon podao definitivno a često čaran oblik najljepšim plesovima svijeta. To su vam veliko umjetničko blago namrle predakinje slavni vijekova; vi biste se morale njime da ponosite, morale biste ga čuvati, braniti, prokrciti mu put, kako su to one nekoć činile, kako vi imate pravo i dužnost da to činite — a vi eto, žene profinjena ukusa, vi žene odlične, vi se povodite za kojekakvim perverzним crncima s La Plate ili iz San-Francisca! . . . Ne prosvjedujte, gospodo! . . . tango je nečist do imena svoga, pa ne znam, koji je gori, otvoreni ili onaj prikriveni . . .

Uostalom razmahala se svuda mekoputnost, proti kojoj bi morao svaki pravi Francuz da protestuje . . . mekoputnost u jesenskom salonu . . . mekoputnost u kinu . . . mekoputnost u plesnim dvoranama, koje beru goleme prihode . . . mekoputnost čak u pokućstvu . . . sagovi ljubičasti i crni . . . nema više stolica . . . sjeda se na jastuke . . . sve smjera na iste stvari pa još kakve! . . . Da se vrati Marcijan, bio bi zadovoljan, mi idemo ususret življenju njegova doba. (Pierre L' Ermite, *La Croix* 7 decembre 1919). Sjećate li se one opće uzbune 1914. godine, kad se slutila potpuna dekadencija našega morala? Plesao se tango . . . I planuo je rat.

Mi smo se svi nadali, da će taj silni užas uroditi barem tim dobrim plodom, da ponuka na moralnu čistost narode, što će izaći iz te oluje . . . Mi smo se nažalost razočarali! . . . Došao je škandal: jer škandal je, kad se u ritmu skakuće na gomilama naših ruševina.

Znam, javno mnijenje, izmoreno tiranskim zakraćivanjem i uplitanjem u privatni život, zahtijevalo je odmah prvih mirnih dana pravo da se zabavlja; no zar valja stoga, što su praznici potrebiti učenicima, dopustiti tim mladim ludama najnevjerovatnije budaleštine i ovlastiti ih da sve oko sebe sataru?

To je vaš slučaj, vi strastveni ljubitelji plesa, jer vi ne slutite, da je ta vaša draga zabavica ponešto zločinačka i da je gdje kojima ginuti od gladi, jer se vi suviše zabavljate . . . (Léon Uhl, *L' Indicateur des spectacles* 9 nov. 1919).

*

Pošao sam u jedan posve mondainski plesni tečaj: platio sam omašnu svotu za deset sati pa sam pribivao prvomu. Nisu me zanimale upute profesorne, nego razgovori malih učenica, od kojih je najstarijoj moglo biti šesnaest godina . . . Kolik si autoritet prisvaja ta mladež! Pa kako to slobodno govori i kako to pozna „život“ — čovjek se čisto snebiva. Došle su onamo s odgojiteljicama svojim, pa sam razumio, zašto su te djevojčice bile ama savim loše odgojene. (D., *L' Oeuvre*, 8 janvier 1920).

Reformu bi odgoja trebalo započeti s roditeljima. Kardinal

nadbiskup*) ima pravo, kad zabranjuje djevojkama nečedne plesove, ili recimo otvoreno: bestidne plesove; nego majke njihove trebale bi da im prednjače primjerom, jer one su u zreloom dobu pa im je i odgovornost veća; a ocevi bi pametnije uradili, da se ne miješaju u ono skakutanje i da ih ne promatraju glupo tronuta oka.

Djevojka, kojoj je ideal da poslana plesačica, i ne promišlja, da bi možda bila dužna ostaviti očinji dom, ako hoće da se dade na ovakovo zvanje. U devet od deset obitelji nek samo otvoreno izjavi namjeru, i njezini će blagoslivljati Gospoda. (Abel Hermant, *Le Temps*, 12 décembre 1919).

Više vjerujem u nevinost naše djece negoli u krepost Sokratovu . . . No ja mislim također, da odrasli ljudi, koji umiju razlikovati dobro od zla, moraju neprekidno strepiti, kao da je cvijet, za koji su odgovorni, najkrkiji u vrtu i da ga najmanji dašak može opaliti.

Roditeljima, koji se ne mogu da snađu, valjalo bi ponavljati riječ satiričara rimskoga i dozvati u pamet, da mladost treba poštivati . . . Ni otac ni brat ni muž nemaju već autoriteta. Oni to znadu i čuvaju se, da se ne izvrgnu smijehu. Nego gore je ovo: oni nisu manje budalasti od svojih kćeri, svojih žena ili svojih sestara. Osobito ocevi. Ti bi morali planuti, kad im kćeri oponašaju kretanje, koje bih volio da ih one ne poznaju, a oni ih ipak poznaju; oni gledaju te strahote ne samo s divnom hladnokrvnošću, nego i s nekim ludim ganućem. Hoće se odvažnosti da rekneš onako kruto kao onaj svećenik na kraju jednog Bourgetova romana: „To su velike svi . . . je! (Abel Hermant, *Le Temps* 16 janvier 1920).

M. V.

Katolička kritika.

„Pretrisujući sadržaj misli svak može da se stavi na stanovište idealizma, materijalizma ili evolucionizma, pa stoga se mora dopustiti, da se netko stavi i na stanovište kršćanstva.

Kršćanstvo stvara u duši atmosferu ideja, osjećaja i čina, koja nužno utječe na sud.

Nehaj prema kršćanstvu, tako zvana sloboda mišljenja, i kad ne ide do očita neprijateljstva, također je duševno stanje, koje utječe na sud . . .

Promatrajući oko sebe idejnu borbu, ja sam se redom stavio na stanovište borilaca svih stranaka pa sam nastojao da ih shvatim, proniknem u njihovu misao i da razumijem njihove razloge. Nadam se da nisam oslabio zamašaja nijednom opažanju, nijednom dokazu. A pošto sam to učinio, pridržajem si pravo da se dignem na stanovište kršćansko pa da ispoređujem“. (G. Fonsegrive, *Les livres et les idées*, 1894 — 1895, préface).

M. V.

*) Pisac misli partiškoga kardinala Amettea, koji je pod kraj g. 1919. oštro ožigosao laicivnu nošnju i sramotne plesove. (Prevodilac).